

Layang marang bangsa Ibrani sing nurut Gusti Yésus Kristus

Gusti Allah ngetokké pituturé lantaran Anaké

1 ¹Para sedulur, kowé kabèh wis ngerti nèk ing jaman mbiyèn Gusti Allah wis ping okèh ngetokké pituturé marang para mbah-mbahané awaké déwé liwat para nabi lan nganggo patrap sing werna-werna. ²Nanging ing jaman anyar iki Gusti Allah ngetokké pituturé liwat Anaké, yakuwi Gusti Yésus Kristus. Ya lantaran Anaké iki Gusti Allah nggawé langit lan bumi lan Gusti Allah wis netepké Anaké mau, supaya nduwèni lan ngwasani sembarang sing ènèng. ³Gusti Yésus kuwi sloroté kamulyané Gusti Allah lan tyap gambaré kenyataané Gusti Allah. Ya Gusti Yésus iki sing ngrumati sembarang nganggo tembungé sing kebek karo pangwasa. Sakwisé rampung ngesiki manungsa sangka dosané, Gusti Yésus terus njagong nang swarga nang tengené Gusti Allah sing kwasá déwé.

Anaké Gusti Allah ngungkuli para mulékat

⁴Mulané saiki pangwasané Gusti Yésus kuwi duwur banget ngungkuli pangwasané para mulékat, tunggalé waé karo Jenengé, sing gedéné ngungkuli para mulékat sing namung ngladèni. ⁵Awit Gusti Allah ora tau ngomong ngéné marang mulékat sapa waé:

“Kowé lan Kowé déwé dadi Anakku. Ing dina iki Aku netepké nang ngarepé jagat nèk Kowé dadi Anakku

sing ngwasani sembarang.”

Lan uga:

“Aku slawasé bakal dadi Bapakmu lan Kowé slawasé bakal dadi Anakku.”

⁶Dongé Gusti Allah arep ngongkon Anaké mbarep teka nang jagat, Dèkné ngomong ngéné:

“Mulékat kabèh kudu nyembah Dèkné!”

⁷Bab para mulékat Gusti Allah ngomong ngéné:

“Kaya angin lan geni lunga-teka, mengkono uga para mulékat lunga-teka manut tembungku.”

⁸Nanging Gusti Allah ngomong ngéné bab Anaké:

“Kowé Gusti Allah, Kowé sing dadi ratu slawas-lawasé. Kowé ngwasani nganggo kabeneran.

⁹Kowé seneng marang barang sing bener

lan sengit marang barang sing ala. Mulané Gusti Allah, Gusti Allahmu miji Kowé dikèki pangkat sing duwur déwé, ngungkuli liya-liyané nang swarga. Mengkono kuwi Gusti Allah marakké Kowé bungah.”

¹⁰Uga Gusti Allah ngomong ngéné marang Anaké:

“Kowé Gusti, Kowé sing nggawé bumi kawit wiwitané lan langit uga gawéanmu.

¹¹Kabèh kuwi bakal ambruk, bakal lungset lan suwèk kaya salin lawas. Nanging Kowé ora bakal malih, Kowé ènèng terus.

¹²Kaya enggoné kowé nglempit salin sing lawas dibuwang lan diganti karo sing anyar, mengkono uga bakalé langit lan bumi. Nanging Kowé ora malih, Kowé ènèng terus, slawas-lawasé.”

¹³Gusti Allah tau ngomong marang mulékaté ngéné:

“Kéné njagong nang tengenku, mungsuhmu kabèh bakal tak dadèkké antyikané sikilmu.”

¹⁴Dadiné saiki tyeta banget nèk mulékat-mulékat kuwi kabèh namung roh-roh sing ngladèni Gusti Allah, sing dikongkon ngladèni wong-wong sing bakal nampa keslametan.

Keslametan sing gedé

2 ¹Mulané para sedulur, sakwisé awaké déwé dunung nèk Gusti Yésus Kristus kuwi duwuré ngungkuli mulékat-mulékat, hayuk awaké déwé pada gondèlan luwih kentyeng marang pitutur sing diwulangké marang awaké déwé, supaya awaké déwé ora katut kintir. ²Pitutur sing tekané sangka mulékat waé wis nyata tenan lan sapa sing ora manut marang kuwi mesti bakal disetrap sing sak mestiné. ³Lah kepriyé awaké déwé iki bisané ngliwati setrapané Gusti Allah, nèk awaké déwé nyepèlèkké pitutur sing nekakké keslametan sing semono gedéné. Gusti Yésus déwé wis ngabarké bab keslametan iki lan wong-wong sing krungu pada ngekèki paseksi marang awaké déwé nèk pituturé Gusti pantyèn nyata tenan. ⁴Lan Gusti Allah déwé ya ngujutké nganggo tanda-tanda lan mujijat-mujijat lan uga pangétokané pangwasané Gusti Allah sing gedé, nèk paseksi-paseksi kuwi bener. Dèkné déwé uga ngedum kapinteran-kapinteran sangka kekuwatané Roh Sutyi, manut kekeapané Dèkné déwé.

Gusti Yésus nuntun manungsa ing keslametan

⁵Para sedulur, Gusti Allah ora ngongkon mulékat-mulékat kongkon

ngwasani jagat sing kudu teka, ya jagat sing dirembuk karo awaké déwé iki.

⁶⁻⁸Nang Kitab Sutyi malah ketulis ngéné:

“Duh Gusti, manungsa kuwi apa kok mbok gatèkké lan mbok éman tenan?

Apa ora namung wong urip? Namung sedilut manungsa mbok dadèkké sak ngisoré para mulékat, nanging terus mbok angkat mungguh

nang panggonan sing duwur lan mbok pasrahi sembarang, supaya sembarang tiba ing sak ngisoré pangwasané.”

Nèk Gusti Allah ngomong nèk “sembarang wis ditibakké ing sak ngisoré pangwasané”, ora ènèng prekara apa waé sing ora katut tiba ing sak ngisoré pangwasa kuwi. Nanging wujudé saiki awaké déwé weruh nèk manungsa ora ngwasani sembarang kabèh.

⁹Awaké déwé ngerti nèk ènèng wong siji sing ngwasani sembarang, yakuwi Gusti Yésus déwé. Sedilut Dèkné diedunké nganti namung setitik katyèk karo para mulékat, supaya sangka pitulungané Gusti Allah Dèkné bisa nglakoni pati nglabuhi kabèh manungsa. Lan jalaran Dèkné nglakoni pati kuwi, saiki Gusti Allah ngangkat Gusti Yésus Kristus, dikèki pangwasa sing duwur lan gedé déwé. ¹⁰Awit para sedulur, Gusti Allah sing nggawé sembarang lan Dèkné nggawé sembarang kuwi ya kanggo Dèkné déwé. Mulané kanggo Gusti Allah ya bener lan apik nèk Gusti Yésus nglakoni kasangsaran. Awit mengkono kuwi Gusti Yésus dadi pantes nuntun anak-anaké Gusti Allah ing dalan keslametan.

¹¹Gusti Yésus sing ngresiki manungsa sangka dosa-dosané. Dèkné lan wong-wong sing wis diresiki uripé kuwi tunggal bapaké. Mulané Gusti Yésus ora isin ngaku wong-wong mau seduluré.

¹²Bab iki nang Kitab Sutyi ketulis ngéné:

“Gusti Allah Bapakku, Aku bakal ngabarké Jenengmu

marang sedulur-sedulurku
lan nang tengahé pasamuan
Aku bakal ngluhurké Jenengmu!”

¹³Nang ayat liyané uga ketulis ngéné:
“Aku bakal njagakké marang Dèkné.”
Lan nang ayat liyané menèh ketulis
ngéné: “Lah iki Aku lan anak-anakmu
sing wis mbok pasrahké marang Aku.”

¹⁴Jalaran sing diarani anak-anak
kuwi wong-wong sing wujut daging lan
getih, tegesé badan kadonyaan, mulané
Gusti Yésus ya terus dadi manungsa
sing wujut daging lan getih lan Dèkné
saguh ngalami kauripan tunggalé
karo wong-wong mau. Tujuané, supaya
liwat patiné, Dèkné bisa ngrusak
penggawéané Sétan sing ngwasani
pati. ¹⁵Mengkono uga Gusti Yésus bisa
ngluwari wong-wong sing suwéné uripé
dikwasani karo rasa wedi marang pati.
¹⁶Dadiné para sedulur, tyeta banget nèk
Gusti Yésus ora teka nang jagat ngurusi
para mulékat, ora, nanging Dèkné
teka nulungi turunané Bapa Abraham.
¹⁷Jalaran sangka kuwi Dèkné kudu dadi
manungsa sak kabèhé kaya sedulur-
seduluré. Awit namung mengkono
kuwi Gusti Yésus bisa dadi Imam
Gedé, tegesé dadi wakilé manungsa
nang ngarepé Gusti Allah. Gusti Yésus
dadi Imam Gedé sing gedé kawelasané
lan katemenané, mulané Dèkné bisa
nekakké pangapura kanggo manungsa
sangka dosa-dosané, supaya manungsa
bisa ketampa Gusti Allah. ¹⁸Saiki Gusti
Yésus bisa nulungi wong-wong sing
kenèng panggoda, awit Dèkné déwé wis
ngalami panggoda lan sangsara.

Gusti Yésus ngungkuli nabi Moses

3 ¹Para sedulur sing wis dadi umaté
Gusti Allah lan sing wis dipanggil
karo Gusti Allah nampa panduman gedé
nang swarga! Gusti Yésus kuwi sapa
ta? Ya Dèkné sing dikongkon nglakokké
prejanjiané Gusti Allah sing anyar.
Dèkné sing nggawa pitutur sing anyar
kango awaké déwé lan ya pitutur iki
sing diakoni karo awaké déwé. Gusti
Yésus uga sing dadi Imam Gedé, sing

dadi wakilé awaké déwé nang ngarepé
Gusti Allah. ²Gusti Yésus kuwi temen
nuruti kekarepané Gusti Allah, sing wis
miji Dèkné supaya ngerjani penggawéan
kuwi, tunggalé waé karo nabi Moses
sing mbiyèn ya temen ngurusi brayaté
Gusti Allah. ³Para sedulur, kowé ngerti
déwé nèk wong sing ngedekké brayat
kuwi luwih penting tenimbang wong
liya-liyané. Mulané Gusti Yésus gedéné
ya ngungkuli nabi Moses, awit Gusti
Yésus sing ngedekké brayaté Gusti
Allah, nanging nabi Moses namung
dadi wargané brayat kuwi. ⁴Pantyèn,
saben brayat mesti ènèng sing ngedekké,
nanging Gusti Allah sing ngedekké
sembarang. ⁵Bener, senajan nabi Moses
kuwi namung warga ing brayaté Gusti
Allah, nanging dèkné kuwi peladèné
Gusti Allah sing kenèng dipretyaya
tenan, awit dèkné mulangi wong-wong
kepriyé enggoné Gusti Allah ngetokké
pituturé ing mbésuké. ⁶Nanging Kristus
kuwi ngungkuli nabi Moses, awit Dèkné
dadi anak sing nyangga penjawab ing
brayaté Gusti Allah. Lan brayaté Gusti
Allah kuwi ya awaké déwé iki, nèk
awaké déwé mantep terus pretyaya lan
ngakoni karo kendel ing pengarep-arepé
awaké déwé.

⁷⁻⁸Mulané para sedulur, Roh Sutyi ya
wis ngomong ngéné:

“Ing dina iki,
nèk kowé krungu swarané Gusti
Allah,
kowé aja pada ndablek
kaya mbah-mbahanmu dèk mbiyèn
sing pada nglawan marang Gusti
Allah
lan dongé nang wustèn
pada njajal kesabarané Gusti Allah.”

⁹Roh Sutyi uga ngomong ngéné:

“Ya nang wustèn kono
mbah-mbahanmu pada weruh déwé
enggonku nindakké prekara-prekara
sing nggumunké,
patang puluh taun suwéné.
Nanging senajan ngono,
meksa ijik njajal kesabaranku
lan pada nglakoni sing ala,

kepéngin ngerti tak ajar apa ora.

- ¹⁰ Mulané Aku jèngkèl tenan marang wong-wong kuwi lan Aku ngomong:
‘Wong-wong kuwi namung nggawé ala, mulané blas ora bakal dunung apa sing tak tindakké.’
- ¹¹ Aku terus nesu tenan lan ngomong:
‘Wong-wong kuwi ora pisan-pisan bakal nampa katentremanku.’”

¹² Para sedulur, mulané aku ngélingké tenanan marang kowé, pada sing ati-ati tenan, aja sampèk ènèng wong siji waé sangka tengahmu nduwèni gagasan sing ala, sampèk terus mbalik dalam ninggal Gusti Allah sing urip, sing mesti bakal tumandang. ¹³ Aja sampèk kaya ngono para sedulur, nanging malah pada tansah ngantepké pengandelé sakpada-pada, suwéné awaké déwé ijik dililani karo Gusti Allah urip ing jaman sing nang Kitab Sutyi diarani “dina iki”. Hayuk aja sampèk katut dosa, terus ora manut marang Gusti Allah sing mesti bakal tumandang. ¹⁴ Aku ngomong ngono kuwi, awit nèk awaké déwé mantep terus kaya mauné lan mantep terus tekan entèk-entèkané, awaké déwé mesti bakal mèlu nampa panduman sangka Gusti Allah, bareng karo Kristus.

- ¹⁵ Elinga sing ketulis nang Kitab Sutyi:
“Ing dina iki nèk kowé krungu swarané Gusti Allah, aja pada wangkot atimu kaya mbah-mbahanmu dèk mbiyèn, sing pada nglawan marang Gusti Allah.”

¹⁶ Para sedulur, mbok dipikir lelakoné mbah-mbahané awaké déwé, dongé ora gelem manut marang Gusti Allah. Senajan dituntun karo nabi Moses lunga sangka negara Egipte lan wong-wong pada krungu swarané Gusti Allah déwé, meksa ijik pada wani marang Gusti Allah. ¹⁷ Patang puluh taun suwéné wong-wong pada nglakoni ala lan marakké Gusti Allah nesu tenan.

Lah entèk-entèké kepriyé? Kabèh pada mati nang wustèn. ¹⁸ Sampèk Dèkné ngomong ngéné: “Aku ora bakal nglilani wong-wong iki nampa katentremanku.” Lah kuwi Gusti Allah ngomong karo sapa para sedulur? Apa ora ngomong karo mbah-mbahané awaké déwé mbiyèn sing ora gelem manut? Pantyèn! ¹⁹ Mulané saiki awaké déwé dunung kenèng apa wong-wong ora bisa nampa katentremané Gusti Allah, yakuwi, jalaran ora pada mantep terus enggoné pretyaya marang Gusti Yésus Kristus.

Prejanjiané Gusti Allah bab katentreman

4 ¹ Para sedulur, prejanjiané Gusti Allah nèk awaké déwé dililani nampa katentremané, ijik kanggo, mulané awaké déwé kudu sing ati-ati tenan supaya nang tengahmu aja sampèk ènèng wong siji waé sampèk ora nampa katentremané Gusti Allah. ² Awit tunggalé waé karo wong-wong kuwi, awaké déwé ya wis krungu kabar kabungahané Gusti Yésus Kristus. Nanging iku ora nekakké betyik blas kanggo wong-wong kuwi. Awit senajan krungu, nanging meksa ora gelem pretyaya. ³ Nanging awaké déwé sing pretyaya, awaké déwé bakal nampa katentremané Gusti Allah. Tembungé Gusti Allah uniné ngéné:

“Jalaran Aku nesu tenan marang bangsa iki, mulané Aku ngomong nèk Aku ora bakal nglilani bangsa iki nampa katentremanku.”

Senajan Gusti Allah wis rampung karo penggawéané kawit mbiyèn dongé Dèkné nggawé jagat, meksa Dèkné ngomong ngono kuwi mau. ⁴ Bab dina sing nomer pitu nang Kitab ketulis ngéné: “Ing pitung dinané Gusti Allah lèrèn sakwisé kerjanané kabèh rampung.” ⁵ Uga ènèng ayat liyané nang Kitab sing uniné ngéné: “Aku ora bakal nglilani wong-wong iki nampa katentremanku.” ⁶ Wong-wong sing krungu kabar kabungahané Gusti sing ndisik déwé malah ora pada nampa

katentremané Gusti Allah, jalaran ora pada pretyaya. Nanging ènèng wong liya-liyané sing dililani nampa katentreman kuwi. ⁷Mulané Gusti Allah nyawiské dina liyané, yakuwi dina sing diarani “dina iki,” kanggo wong-wong, supaya bisa nampa katentremané. Gusti Allah wis ngomongké bab kuwi marang mbah-mbahané awaké déwé dèk mbiyèn, nanging let pirang-pirang taun sakwisé kuwi, Gusti Allah ngomongké bab iki menèh lantaran ratu Daved, sing uniné kaya sing ndisik mau:

“Ing dina iki, nèk kowé krungu swarané Gusti Allah, kowé aja pada wangkot atimu.”

⁸Para sedulur, semunggoné ora ènèng dina liyané menèh, mesti Gusti Allah ya ora ngomongké menèh sakwisé Yosua wis nuntun mbah-mbahané awaké déwé mlebu nang negara sing dityawiské karo Gusti Allah kanggo lèrèn. ⁹Nanging wujuté saiki ijik ènèng dina liyané menèh kanggo umaté Gusti Allah supaya bisa nampa katentreman iki, pada waé kaya enggoné Gusti Allah ngrasakké katentreman sak barengé lèrèn ing pitung dinané, sakwisé rampung karo penggawéané. ¹⁰Awit sapa waé sing dililani nampa katentremané Gusti Allah, wong kuwi uga lèrèn sangka penggawéané, kaya enggoné Gusti Allah lèrèn sakwisé rampung karo penggawéané. ¹¹Mulané para sedulur, hayuk awaké déwé pada nglumui tenan sak kuwat-kuwaté, supaya bisa nampa katentreman iki lan aja sampèk ènèng siji waé nang tengahmu ora manut marang Gusti Allah lan kélangan katentreman iki, kaya mbah-mbahané awaké déwé dèk mbiyèn. Mulané awaké déwé kudu manut marang tembungé Gusti Allah.

¹²Awit tembungé Gusti Allah kuwi urip lan gedé kwasané lan landepé ngungkuli pedang sing landep kiwa-tengen. Tembungé Gusti Allah bisa mlebu jeru ing atiné manungsa, misah roh lan nyawa, balung lan sungsum. Mulané tembungé Gusti Allah bisa

ngétokké ala-betyiké pikiran lan kekarepané manungsa. ¹³Para sedulur, ora ènèng prekara siji waé nang jagat kéné sing didelikké kanggo Gusti Allah, ora. Dèkné ngerti lan weruh sembarang ing atiné manungsa. Mulané, mbésuk kabèh wong bakal asok penjawab marang Gusti Allah.

Gusti Yésus Imam Gedé

¹⁴Jalaran sangka kuwi para sedulur, hayuk awaké déwé pada nggondèli sing kentyeng marang pengandel sing diakoni karo awaké déwé. Kenèng apa aku kok ngomong kuwi? Awit awaké déwé iki nduwé Imam Gedé sing wis mlebu swarga lan teka nang ngarepé Gusti Allah, yakuwi Gusti Yésus, Anaké Gusti Allah. ¹⁵Imam Gedé iki dudu sakwijiné wong sing ora bisa ngrasakké kangèlané lan karingkahané awaké déwé, nanging Dèkné malah wis kagoda ing prekara apa waé, tunggalé waé karo awaké déwé. Bédané namung iki: Dèkné ora pisan-pisan tiba ing dosa. ¹⁶Mulané para sedulur, hayuk awaké déwé pada mara karo kendel nang ngarepé Gusti Allah. Dèkné pantyèn gedé kwasané lan bisa nulungi awaké déwé. Dèkné trésna lan gelem nulungi awaké déwé. Dèkné gedé kawelasané lan ing waktu kangèlan apa waé, Dèkné mesti bakal nekakké pitulungan.

5 ¹Para sedulur, kowé ngerti nèk Imam Gedé kuwi kapilih sangka tengahé manungsa, supaya dadi wakilé manungsa nang ngarepé Gusti Allah. Dèkné sing kudu masrahké pawèhè lan uga kurban kéwan marang Gusti Allah, kanggo pangapurané dosa. ²Lan jalaran dèkné déwé ngalami sak wernané karingkahan, dèkné ya bisa nduwèni kawelasan lan kesabaran marang wong sing klèru lan durung dunung. ³Uga, jalaran dèkné déwé okèh karingkahané, mulané, nèk dèkné masrahké kurban kéwan, kuwi ora namung kanggo pangapurané dosané bangsané, nanging uga kanggo pangapurané dosané dèkné déwé mbarang. ⁴Kejaba sangka kuwi,

ora ènèng wong bisa dadi Imam Gedé sangka kekarepané déwé, ora, nanging Gusti Allah sing milih lan manggil wong munggah pangkat kuwi, ora béda kaya Imam Gedé Aron.

⁵Mengkono uga Kristus, Dèkné ora ngangkat Dèkné déwé dadi Imam Gedé, ora, nanging Gusti Allah sing milih Dèkné. Gusti Allah ngomong ngéné:

“Kowé lan Kowé déwé dadi Anakku. Ing dina iki Aku netepké nang ngarepé jagat nèk Kowé dadi Anakku sing ngwasani sembarang.”

⁶Lan nang ayat liyané Gusti Allah ngomong ngéné:

“Kowé slawas-lawasé bakal dadi Imam, tunggalé karo Imam Mèlkisedèk.”

⁷Para sedulur, kowé ngerti déwé nèk Gusti Yésus, dongé Dèkné ijik nang jagat kéné, ndonga lan nyuwun marang Gusti Allah karo sambat lan nangis, awit Gusti Allah nduwèni kwasa ngluwari Dèkné sangka tangané wong-wong sing arep matèni Dèkné. Lan jalaran Gusti Yésus ngajèni marang Gusti Allah lan masrahké uripé sak kabèhè kanggo nuruti kekarepané Gusti Allah, mulané Gusti Allah ya nampa pandongané Dèkné. Mung waé, Gusti Allah ora ngalang-alangi Dèkné dipatèni wong, nanging Gusti Allah ngekèki kekuwatan marang Dèkné, supaya kuwat nglakoni pati kanggo nebus dosané awaké déwé.

⁸Pantèn bener nèk Gusti Yésus kuwi Anaké Gusti Allah, nanging senajan ngono, Dèkné malah milih nuruti kekarepané lan kongkonané Gusti Allah, supaya bisa nylameté awaké déwé. Mengkono kuwi Dèkné bisa ngrasakké apa tegesé manut marang Gusti Allah, awit Dèkné ya nglakoni kasangsaran tenan. ⁹Mulané, sakwisé Gusti Yésus nglakoni kuwi kabèh, Dèkné dadi sampurna, ora ènèng kekurangané apa-apa. Mulané Dèkné bisa ngekèki keslametan langgeng marang kabèh wong sing pada manut marang Dèkné.

¹⁰Gusti Yésus nduwèni kwasa kuwi, awit

Dèkné didadèkké Imam Gedé karo Gusti Allah, tunggalé waé karo Imam Gedé Mèlkisedèk.

Pengéling-éling supaya aja sampèk balik menèh ing dosa

¹¹Para sedulur, pantèn, bab Kristus sing dadi Imam Gedé kanggo awaké déwé kuwi ijik okèh sing kudu tak rembuk karo kowé. Nanging kangèlan banget enggonku arep ndunung-ndunungké marang kowé. Apa ta sing marakké angèl? Jalaran kowé malih males lan nglemer ing pamikir, ora tyepet. ¹²Nèk dipikir, sakjané lak ya wis suwi ta enggonmu dadi wong pretyaya lan ya pantesé kowé saiki bisa mulangi liyané. Nanging wujuté ora ngono, awit tekan sepréné kowé ijik kudu diblajari piwulang sing wiwitan. Kowé ijik kaya botyah tyilik ngono, sing ngombé mèrki, durung kuwat karo pangan sing atos. ¹³Para sedulur, kenèng apa kowé kok tak padakké karo botyah tyilik? Jalaran kowé durung ngerti bédané bener-klèru, ala lan betyik. Dadiné ijik kaya botyah tyilik sing ijik ngombé mèrki, durung ngerti apa sing diarani ala lan betyik. ¹⁴Nanging wong sing wis diwasa kuwi kuwat karo pangan sing atos, tegesé, wis ngrasakké lan bisa mbédak-mbédakké ala lan betyik.

6 ¹⁻²Mulané para sedulur, hayuk saiki awaké déwé pada ninggal piwulang sing wiwitan. Hayuk aja mbolan-mbalèni piwulang bab ninggal klakuan ala, bab nurut Gusti Allah lan bab klakuan sing ala sing entèk-entèké nekakké pati. Uga piwulang bab pengandel marang Gusti Allah, bab pembaptisan, bab ndonga nganggo tumpangan tangan, bab tangi sangka pati lan bab setrapan sing langgeng sangka Gusti Allah. Hayuk piwulang-piwulang kuwi diliwati lan hayuk pada ngantiyiki piwulang sing luwih duwur, piwulang kanggo wong sing diwasa. ³Hayuk awaké déwé pada maju tenan lan nindakké kuwi, nèk Gusti Allah ijik gelem nglilani awaké déwé.

⁴Awit para sedulur, mosok wong sing wis nyingkirké lan ninggal pengakuné bisa balik menèh marang Gusti Allah? Tak kira ora! Awit wong kaya ngono kuwi kaping pisan wis tau nampa pepadang sangka Gusti Allah ing atiné. Kaping pindoné, wongé wis ngrasakké berkah kaswargan pawèhé Gusti Allah lan kaping teluné wong kuwi wis nampa Roh Sutyi. ⁵Kaping papaté para sedulur, wongé wis ngerti nèk pituturé Gusti Allah kuwi ènèng wujuté lan kaping limané, wongé wis ngrasakké kekuwatané Gusti Allah sing nggumunké lan sing bakal dikanggokké uga ing jaman sing bakal teka. ⁶Nanging senjata ngono, meksa wongé wani ninggal pengandelé, mulané, ora bakal nèk wong kaya ngono kuwi bisa ngakoni salahé lan nurut Gusti Yésus Kristus menèh. Wong kaya ngono kuwi kenèng diarani mentèng Anaké Gusti Allah sepisan menèh lan ngèlèk-èlèkké Dèkné nang ngarepé wong okèh.

⁷Para sedulur, sing tak omong iki kenèng dipadakké karo kebon kaé. Nèk dipikir, wujuté Gusti Allah mberkahi lemah sing nesep banyu udan, sampèk ngetokké tanduran sing kenèng dipangan karo sing nggarap kebon mau. ⁸Nanging nèk keboné namung nukulké eri lan rungkutan, kebon mau ora kanggo apa-apa blas lan entèk-entèké bakal bongkor.

⁹Para sedulur sing tak trésnani! Senajan aku ngomong ngono kuwi mau, aku ora ngomong nèk kowé kuwi kaya ngono, ora. Aku pantyèn ngerti nèk kowé pretyaya tenan marang Gusti. Awit aku weruh nèk kowé pada nindakké sing betyik marang wong liyané, supaya ketara nèk Gusti Allah wis ngluwari kowé sangka pangwasané ala lan saiki wis didadèkké siji karo Dèkné déwé. ¹⁰Aku ngerti nèk kowé pretyaya tenan, awit Gusti Allah kuwi ora tau nindakké sing ora apik. Mulané aku ngerti nèk Dèkné ora bakal lali marang penggawéanmu kanggo Dèkné, uga enggonmu pada nindakké

katrésnan jalaran nglabuhi Gusti lan uga enggonmu pada nulungi sedulur-sedulur tunggal pretyaya. Wujuté tekané saiki kowé kabèh ya ijik pada tulung-tinulung. ¹¹Lan sing tak jaluk tenan ya iki, bisaa kowé siji-sijiné tetep-mantep terus suwéné kowé urip ing donya kéné. Dadiné mbésuk kowé mesti bakal nampa sak ènèngé kabetyikan sing kenèng mbok arep-arep sangka Gusti Allah. ¹²Mulané para sedulur, aja pada males ngono ing pikiran, aja, nanging luwung pada niru wong-wong sing pada pretyaya lan sabar dèk jaman mbiyèn. Saiki wong-wong kuwi pada nampa kabetyikan sing wis dijanji karo Gusti Allah.

¹³Para sedulur, dongé Gusti Allah ngetokké janjiné marang Bapa Abraham, Dèkné sumpah nèk bakal nuruti apa sing wis dijanji. Lan jalaran ora ènèng wong sing kwasané ngungkuli Dèkné, mulané Dèkné ya sumpah nganggo jenengé déwé dongé Dèkné ngekèki janji kuwi.

¹⁴Gusti Allah ngomong ngéné: “Aku janji nèk bakal mberkahi kowé lan bakal ngekèki turunan okèh banget marang kowé.” ¹⁵Lan jalaran Bapa Abraham sabar ngentèni, mulané dèkné ya bisa nampa apa sing wis dijanji karo Gusti Allah. ¹⁶Manungsa nèk sumpah kuwi mesti nganggo jenengé wong liya sing luwih duwur pangkaté lan enggoné sumpah kuwi kanggo netepké nèk sing diomong kuwi bakal dituruti tenan, ora étok-étokan.

¹⁷Mulané, karepé Gusti Allah kuwi supaya wong-wong sing bakal nampani janji mau pada ngerti tenan nèk Dèkné ora pisan-pisan bakal nyélaki janji kuwi. Yakuwi jalarané Gusti Allah ngantepké janjiné marang Bapa Abraham nganggo sumpah. ¹⁸Ya rong prekara iki sing marakké Gusti Allah ora bisa sélak, yakuwi, Dèkné janji lan Dèkné sumpah. Lan jalaran sangka kuwi, awaké déwé iki sing wis nampa keslametan sangka Gusti Allah, pada tansah diélingké, supaya pada kentyeng nggondéli pengarep-arep sing wis dijanji

karo Gusti Allah marang awaké déwé.¹⁹ Pengarep-arep kuwi sing marakké awaké déwé slamet, senajan urip ing donya kéné kebek karo prekara-prekara sing ora kenèng dijagakké. Nanging pengarep-arep kuwi malah ngekèki ngerti, nèk saiki awaké déwé bisa mara nang nggoné Gusti Allah nang swarga, awit saiki wis blas ora ènèng alang-alangané menèh.²⁰ Gusti Yésus déwé wis mlebu nang kana nggawèkké dalan awaké déwé. Dèkné sing dadi Imam Gedé sing langgeng, tunggalé karo Mèlkisedèk.

**Gusti Yésus Kristus lan
Imam Gedé Mèlkisedèk**

7¹ Para sedulur, tak kira kowé kabèh ngerti Mèlkisedèk kuwi sapa. Dèkné sing dadi ratuné kuta Salèm lan uga dadi imamé Gusti Allah sing kwasa déwé. Dongé Bapa Abraham mulih sangka perangan lan wis menangké ratu-ratu, imam Mèlkisedèk metuki dèkné terus numpangi tangan mberkahi dèkné.² Bapa Abraham terus ngekèki sak prasepuluhané gawané sangka peperangan marang Mèlkisedèk. Tembung Mèlkisedèk kuwi tegesé “ratuné kabeneran”. Lan jalaran Mèlkisedèk kuwi ratuné kuta Salèm lan tembung Salèm kuwi tegesé “katentreman”, dadiné Mèlkisedèk kuwi uga tegesé “ratuné katentreman”.³ Bab bapa-biyungé lan sapa mbah-mbahané imam Mèlkisedèk kuwi ora ketulis blas nang Kitab, semono uga bab lairé lan patiné. Uga ora ketulis blas nèk dèkné lèrèn dadi Imam Gedé. Dadiné para sedulur, nèk mbok pikir sing apik, imam Mèlkisedèk kuwi kaya Anaké Gusti Allah, sing dadi imam slawas-lawasé.

⁴ Para sedulur, nèk dipikir Mèlkisedèk ya jan gedé tenan, ngungkuli Bapa Abraham. Lah Bapa Abraham kuwi lak mbah-mbahané bangsané awaké déwé sing ndisik déwé ta! Lah nanging dèkné kok ngekèki prasepuluhané gawané sangka peperangan marang imam Mèlkisedèk.⁵ Bangsa Israèl kuwi

lak turunané Bapa Abraham ta? Lah nanging wong-wong Israèl, senajan turunané Bapa Abraham, kudu mbayar belasting marang para imam turunané imam Lévi, sing uga tunggal bangsa Israèl. Kuwi pernatané Kitab lan kuwi sing diarani prasepuluhan.⁶ Lah imam Mèlkisedèk kuwi dudu turunané imam Lévi, dadiné dèkné ya ora éntuk njaluk belasting sangka bangsa Israèl. Nanging wujudé kepriyé? Malah Bapa Abraham déwé sing ngekèki prasepuluhan marang dèkné. Kejaba sangka kuwi, imam Mèlkisedèk numpangi tangan mberkahi Bapa Abraham, senajan Bapa Abraham sing nampa prejanjian sangka Gusti Allah.⁷ Dadiné ya wis tyeta banget nèk imam Mèlkisedèk kuwi gedéné ngungkuli Bapa Abraham, awit wong sing numpangi tangan mberkahi wong liyané kuwi gedéné ngungkuli wong sing ditumpangi tangan.

⁸ Para sedulur, awaké déwé uga ngerti nèk imam-imam sing nampa prasepuluhan kuwi namung wong urip sing lumrah, sing uga mati. Nanging bab imam Mèlkisedèk Kitab Sutyi ngomongké nèk dèkné kuwi urip slawas-lawasé.⁹ Malah nèk dipikir para sedulur, sakjané imam Lévi kuwi mbayar prasepuluhan marang imam Mèlkisedèk, senajan lumrahé imam Lévi sing kudu nampa prasepuluhan. Apa jalarané kok awaké déwé bisa ngomong ngono? Jalaran dongé Bapa Abraham ngekèki prasepuluhan marang imam Mèlkisedèk, uga imam Lévi, sing dadi turunané Bapa Abraham, kenèng diarani katut mèlu ngekèki prasepuluhan kuwi marang Mèlkisedèk.¹⁰ Senajan ing waktu kuwi imam Lévi durung lair, nanging dongé Mèlkisedèk metuki Bapa Abraham lan Bapa Abraham ngekèki prasepuluhané marang Mèlkisedèk, kenèng diarani nèk ing waktu kuwi Lévi ijik nang awaké mbah-mbahané, yakuwi Bapa Abraham.

**Kristus kuwi imam sing
gedéné ngungkuli Aron**

¹¹ Para sedulur, saiki hayuk pada mikir bab Gusti Yésus Kristus sing

dadi Imam Gedé kanggo awaké déwé. Menawa kowé takon: “Kenèng apa awaké déwé saiki kok mbutuhké Imam Gedé sing liyané, sing kaya Mèlkisedèk, ora kaya Lévi lan turun-turunané?” Aku bisa semaur ngéné: dongé nabi Moses ngekèki wèt-wèté Gusti Allah, dèkné miji Aron lan turunané, supaya nata lan nuntun bangsané enggoné pada ngabekti Gusti Allah miturut pernatané. Nanging senajana pada temen, kuwi meksa ora bisa ngresiki atiné sak kabèhé kaya sing dikarepké Gusti Allah.¹² Mulané saiki Gusti Allah miji Imam Gedé liyané sing bisa ngresiki atiné manungsa sak kabèhé, supaya bisa pantes mara nang ngarepé Gusti Allah. Jalaran sangka kuwi, mulané uga perlu banget wèt-wèt lan pernatán-pernatán tyarané pangabekti marang Gusti Allah ya kudu diganti.¹³ Mulané, wong sing dadi Imam Gedé miturut pernatán sing anyar iki ya ora turunané Lévi, nanging sangka krabat liyané, sing durung tau ènèng siji waé dadi imam lan masrahké kurban nang altar kanggo Gusti Allah.¹⁴ Awaké déwé kabèh malah ngerti nèk Gustiné awaké déwé Yésus Kristus metuné sangka krabat turunané Yudah. Lan dongé nabi Moses ngomongké bab wong-wong sing kudu dadi imam, dèkné ya ora tau ngomongké blas bab krabat turunané Yudah iki.

¹⁵⁻¹⁶ Para sedulur, prekara bab pernatán sing anyar iki malah tambah tyeta nèk awaké déwé ngerti, nèk Gusti Allah miji Imam Gedé liyané, sing kaya Mèlkisedèk, ora dadi imam miturut pernatané manungsa, ora, nanging jalaran urip terus, ora bisa mati, mulané bisa dadi imam slawas-lawasé.¹⁷ Bab iki Gusti Allah ngomong ngéné marang Anaké, kaya sing ketulis nang Kitab: “Kowé bakal dadi Imam slawas-lawasé, kaya imam Mèlkisedèk.”¹⁸ Dadiné pernatán sing ndisik kuwi saiki disingkiré, jalaran kuwi kurang kekuwatané lan ora bisa ngresiki atiné manungsa sak kabèhé lan ora bisa marakké manungsa bisa

pantes teka nang ngarepé Gusti Allah.¹⁹ Wujuté wèt-wèté nabi Moses ora bisa marakké manungsa bisa pantes teka nang ngarepé Gusti Allah. Mulané saiki awaké déwé dikèki pengarep-arep sing luwih apik karo Gusti Allah, pengarep-arep sing bisa nggawa awaké déwé tyedek karo Gusti Allah.

²⁰Kejaba sangka kuwi para sedulur, Gusti Allah déwé wis sumpah, kanggo ngantepké pernatán anyar iki. Dongé Gusti Allah miji imam-imam turunané Lévi, Dèkné ora sumpah.²¹ Nanging dongé Gusti Yésus didadèkké Imam Gedé, Gusti Allah déwé sumpah ngéné:

“Aku wis sumpah, Aku ora bakal malih pikirané. Kowé bakal dadi Imam slawasé.”

²²Lan jalaran béda karo imam liya-liyané, mulané Gusti Yésus ya dadi panjeré prejanjian anyar sing luwih apik tenan.

²³Para sedulur, ènèng prekara menèh sing marakké Gusti Yésus béda karo imam-imam turunané Lévi. Imam-imam turunané Lévi kuwi pirang-pirang, jalaran pada mati lan saben-saben kudu diganti.²⁴ Nanging Gusti Yésus urip slawasé, mulané Dèkné ya ora usah diganti karo imam liyané.²⁵ Dadiné Gusti Yésus bisa nulungi sapa waé sing mara nang nggoné Gusti Allah liwat Dèkné. Gusti Yésus bisa ngresiki atiné sak kabèhé, supaya wong kuwi bisa pantes ngadek nang ngarepé Gusti Allah. Awit Gusti Yésus slawasé nang ngarepé Gusti Allah nembungké awaké déwé.

²⁶Para sedulur, tak kira saiki wis tyeta banget nèk Gusti Yésus kuwi Imam Gedé sing dibutuhké karo awaké déwé tenan, awit Dèkné sutyi, ora nduwé salah apa dosa. Dèkné uga adoh banget karo wong ala, malah tyedek karo Gusti Allah.

²⁷Gusti Yésus Imam Gedé sing béda tenan karo imam liya-liyané, awit imam liya-liyané saben dina kudu masrahké kurban marang Gusti Allah kanggo dosané déwé ndisik lan sakwisé kuwi bisa masrahké kurban kanggo dosané bangsané. Nanging Gusti Yésus ora

usah ngono, awit wis masrahké kurban sepisan kanggo dosané manungsa lan kuwi kanggo slawas-lawasé. ²⁸ Imam-imam Gedé sing dipiji miturut wèt-wèté nabi Moses kuwi namung wong urip sing okèh karingkihané. Nanging Imam Gedé miturut prejanjian sing anyar, prejanjian sing tekané sakwisé wèté nabi Moses, sing dipiji karo Gusti Allah nganggo sumpah, kuwi Imam Gedé sing ora ènèng karingkihané lan sing langgeng, kuwi Anaké Gusti Allah déwé.

**Gusti Yésus, Imam Gedé
kanggo awaké déwé**

8 ¹ Para sedulur, sakjané kabèh sing dirembuk karo awaké déwé iki ngomongké apa ta? Ora liya ya namung iki: awaké déwé iki nduwé Imam Gedé sing uga nyekel pangwasa nang sebelahé Gusti Allah sing kwasa déwé nang swarga. ² Imam Gedé iki ngladèni Gusti Allah nang swarga kanggo awaké déwé. Kana kuwi panggonan pangabekti sing sutyi déwé, ora ènèng liyané. Kuwi tarup pangabekti ora gawéané manungsa, nanging gawéané Gusti Allah.

³ Para sedulur, kowé ngerti déwé nèk Imam Gedé kuwi kudu masrahké pawèhé lan kurbané manungsa marang Gusti Allah. Semono uga Imamé Gedé awaké déwé, Gusti Yésus Kristus, kudu nduwé apa-apa sing kudu dipasrahké marang Gusti Allah. (Lan awaké déwé ngerti nèk Dèkné masrahké badané Dèkné déwé dadi kurban.) ⁴ Nanging semunggoné Gusti Yésus nang bumi kéné, Dèkné ya blas ora usah dadi imam, awit wis ènèng imam okèh sing masrahké kurban miturut wèt-wèté nabi Moses. ⁵ Mung waé, tarup lan panggonan sing dienggo ngabekti lan masrahké kurban kuwi namung, gampangé omong, gambarané lan ayang-ayangé tarup sing nang swarga. Awit sakdurungé nabi Moses nggawé tarup pangabekti iki, Gusti Allah ngomong marang dèkné: “Moses, kowé kudu nggawé tarup pangabekti iki nurut

sing wis tak duduh-duduhké marang kowé nang gunung Sinai.” ⁶ Nanging Gusti Yésus, Imamé Gedé awaké déwé, dipasrahi penggawéan sing luwih gedé tenimbang penggawéané imam-imam nang bumi mau, awit Gusti Yésus nekakké lan ngrampungké prejanjian anyar, prejanjiané Gusti Allah sing nekakké kabetyikan sing luwih gedé, ngungkul-ungkuli sing ndisik.

⁷ Semunggoné prejanjian sing ndisik ora ènèng kekurangané, mesti sing anyar ya ora usah teka. ⁸ Nanging wujudé Gusti Allah déwé ya ora lega karo prejanjian sing ndisik, mulané Dèkné ngomong ngéné marang bangsa Israèl:

“Aku, Gustimu, ngomong marang kowé,
bakal ènèng waktuné,
Aku, Gustimu,
nggawé prejanjian anyar
karo bangsa Israèl
lan bangsa Yudah.

⁹ Ora prejanjian kaya sing wis tak gawé
dongé Aku nuntun wong-wong
metu sangka negara Egipte,
ora, awit wujudé bangsa Israèl
ora nuruti prejanjiané,
mulané Aku ya terus ngedohi.

¹⁰ Prejanjian sing liyané
sing mbésuk arep tak gawé
karo bangsa Israèl
uniné ngéné:
Wèt-wètku bakal tak lebokké ing
pikirané
supaya pada dunung
lan tak tulis ing atiné
supaya pada seneng nuruti karepku.
Aku bakal dadi Gusti Allahé
lan wong-wong mau bakal dadi
umatku.

¹¹ Dadiné wong-wong mau
ora usah mulangi menèh
marang kantya-tanggané
lan ora usah ngomongi seduluré
Aku iki sapa.
Awit kabèh wong,
wong gedé lan wong tyilik,

kabèh bakal kenal karo Aku.

¹² Aku bakal ngétokké kawelasanku lan ngapura kabèh salahé lan dosa-dosané ora ènèng sing bakal tak éling menèh.”

¹³ Nèk Gusti Allah ngomongké bab prejanjian sing anyar, kuwi ngekèki tanda nèk Dèkné uga netepké nèk prejanjian sing lawas wis ora kanggo gawé. Lan sembarang sing wis dianggep lawas lan ora kanggo gawé, bakal ndang dibuwang.

Tarup pangabekti nang bumi

9 ¹ Para sedulur, prejanjian sing ndisik kuwi ngomongké bab pernatan-pernatan lan panggonan pangabekti nang bumi kéné, gawéané manungsa. ² Kuwi kaya ngéné: ènèng tarup sing didekné nang sebelah njaba. Iki sing diarani Panggonan Sutyi. Nang njeroné panggonan pangabekti iki ènèng wadah dian, ènèng méjané lan nang méjané ènèng rotiné sing dipasrahké marang Gusti Allah. ³ Nang mburiné panggonan pangabekti sing diarani Panggonan Sutyi kuwi ènèng kamar liyané sing ketutupan karo kordèn sing kandel gombalé, dadiné sak mburiné kordèn kuwi ora tau kétok blas. Kamar sing nang mburiné kordèn kandel kuwi diarani Panggonan Sing Sutyi Déwé. ⁴ Nang njeroné kamar kuwi ènèng altaré gawéan emas kanggo ngobong menyan. Nang kono uga ènèng kasé wadah prejanjiané Gusti Allah lan kas kuwi njaba-njeroné disalini karo emas. Nang njeroné kas kuwi uga ènèng kendi gawéan emas isiné manah, yakuwi roti sing sangka swarga lan uga ènèng tekené Imam Gedé Aron. Mbiyèn teken kuwi tau metu kembangé. Kejaba kuwi kabèh, nang njeroné kas emas kuwi uga ènèng watuné rong lembar sing ngemot tulisané angger-angger sepuluh. ⁵ Nang sak nduwuré kas emas kuwi ènèng retyané mulékat loro sing nggumunké banget. Swiwiné mulékaté gatuk, nutupi panggonan nang kas kuwi, sing jaréné nang panggonan kuwi Gusti Allah

mbuwang dosané manungsa. Retya loro kuwi tandané nèk Gusti Allah nang kono. Nanging saiki aku ora arep ngomongké bab kuwi kabèh siji-siji.

⁶ Ya kaya ngono kuwi enggoné sembarang-mbarang ketata nang sakjeroné Panggonan Sutyi mau. Saben dina para imam pada mlebu nang panggonan Sutyi sing nang ngarep, arep ngurusi penggawéané. ⁷ Nanging namung Imam Gedé sing dililani mlebu nang panggonan Sing Sutyi Déwé lan kuwi waé namung setaun sepisan. Nèk Imam Gedé mlebu, dèkné kudu nggawa getih sing kudu dipasrahké marang Gusti Allah, jalaran sangka dosané dèkné déwé lan dosa-dosané wong-wong sing ora njarak. ⁸ Lantaran pernatan-pernatan mau kabèh Roh Sutyi ndunungké kanti tyeta nèk suwéné ijik pada manut marang pernatan-pernatan kuwi manungsa ora bisa mara nang ngarepé Gusti Allah. ⁹ Panggonan Sutyi sing nang ngarep kuwi nggambarké pangabekti kaya sing dilakokké ing dinané saiki, miturut prejanjian sing lawas. Nanging pawèh lan kurban sing dipasrahké marang Gusti Allah kuwi ora bisa ngresiki atiné wong-wong sak kabèhé. ¹⁰ Barang-barang kuwi namung wujud pangan, ombèn lan werna-werna tata-tyara bab reresikan. Kuwi kabèh namung pernatan-pernatan lan tata-tyara pangabekti sing kudu dilakokké tumekané Gusti Allah nganyarké tyarané pangabekti.

¹¹ Mulané, para sedulur, saiki Kristus wis teka lan Dèkné dadi Imamé Gedé awaké déwé. Bareng karo Kristus, Gusti Allah ngedunké sembarang sing betyik kanggo awaké déwé, sembarang sing sakdurungé wis dijanji. Kristus ora ngladèni Gusti Allah nang tarup gawéané manungsa, tegesé ora panggonan ing donya kéné, nanging panggonan sing luwih apik lan sutyi sak kabèhé. ¹² Para sedulur, kowé ngerti nèk Imam Gedé kuwi mlebu nang panggonan Sing Sutyi Déwé nggawa getihé wedus apa pedèt, dipasrahké

marang Gusti Allah. Nanging Kristus mlebu sepiisan kanggo slawasé nang panggonané Gusti Allah nang swarga lan kenèng diarani nèk Dèkné masrahké getihé Dèkné déwé marang Gusti Allah, ora getihé wedus apa pedèt. Mengkono kuwi Kristus mbayar dosané awaké déwé sak kabèhé lan Gusti Allah bisa ngluwareni awaké déwé sangka pangwasané dosa, supaya awaké déwé bisa dadi siji karo Dèkné slawasé. ¹³Para sedulur, miturut prejanjian sing lawas kuwi ngéné: nèk ènèng wong nglakoni ala, Imamé Gedé terus mbelèh wedus lanang apa sapi lanang, apa ngobong kurban pedèt terus awuné dityampur karo banyu dityiprat-tyipratké marang wong sing nglakoni ala. Sakwisé kuwi wongé wis dianggep resik menèh.

¹⁴Mulané para sedulur, nèk getihé kéwan waé wis bisa marakké wong sing nglakoni ala ngabekti marang Gusti Allah menèh, apa ora ngungkul-ungkuli kuwi kwané getihé Gusti Yésus. Katuntun karo Roh sing langgeng Kristus masrahké uripé sak kabèhé marang Gusti Allah dadi kurban sing resik. Kristus wis mati nglabuhi awaké déwé, mulané saiki awaké déwé ora rumangsa nduwé salah, senjata awaké déwé mauné nglakoni ala lan kudu dipatèni karo Gusti Allah. Nanging saiki awaké déwé wis diutyuli sangka rasa salah kuwi, supaya awaké déwé bisa ngabekti lan ngladèni Gusti Allah sing urip, saiki lan slawasé.

¹⁵Kejaba sangka kuwi para sedulur, kowé kudu ngerti bab sing arep tak omong iki. Kristus wis nglakoni pati nggawèkké dalan awaké déwé, supaya awaké déwé bisa ngabekti lan ngladèni Gusti Allah. Gusti Allah saiki miji Dèkné dadi Imam Gedé sing ngrukunké manungsa karo Gusti Allah lan nglakokké prejanjian sing anyar. Mengkono kuwi wong-wong sing wis dipanggil nurut Gusti Allah manut prejanjian sing ndisik bisa nampa panduman sing langgeng, kaya sing wis dijanji karo Gusti Allah. Kuwi bisa

klakon, jalaran Kristus wis nglakoni pati kanggo nebus dosa-dosa kabèh sing dilakoni karo wong-wong sing pada manut marang prejanjian sing ndisik.

¹⁶Gampangé omong para sedulur, dipikir déwé! Nèk ènèng tèstamèn, tèstamèn kuwi bisané kanggo nèk bisa ngétokké, nèk sing nulis tèstamèn kuwi wis mati tenan. ¹⁷Nèk sing nggawé tèstamèn ijik urip, tèstamèné ora kanggo gawé blas. Awit tèstamèn kuwi bisané kanggo namung nèk sing nulis tèstamèn kuwi wis mati. ¹⁸Mulané saiki awaké déwé bisa dunung nèk prejanjian sing ndisik kuwi ya kudu dilakokké karo getih, tegesé kudu ènèng sing dipatèni. Wujuté mbiyèné kepriyé? ¹⁹Ndisiké nabi Moses ndunung-ndunungké wèt-wèté Gusti Allah marang wong-wong. Sakwisé kuwi dèkné terus njikuk getihé pedèt apa tyempé. Kuwi terus dityampurké banyu. Nabi Moses terus nggawé kwas karo gagang-gagangé lan godong-godongé hisop sing ditalèni dadi siji karo wuluné wedus gèmbèl sing dikèki rupa abang mateng. Kuwi sing dienggo ngepyur-epyuri kitabé lan wong-wongé karo getihé. ²⁰Sak barengé ngepyur-epyuri kuwi nabi Moses ngomong ngéné: “Iki getih sing dienggo nglakokké prejanjiané Gusti Allah marang kowé.” ²¹Mengkono uga nabi Moses ngepyuri panggonané lan piranti-pirantiné kabèh sing dikanggokké ing pangabekti. ²²Miturut wèt-wèté nabi Moses pantyèn mèh sembarang disutyèkké nganggo getih. Mengkono uga dosa, bisané dingapura namung nèk ènèng getih mili.

Kurbané Kristus mbuwang dosa

²³Para sedulur, dipikir déwé saiki! Lah nèk barang-barang sing namung dadi gambaré prekara-prekara sing nang swarga waé kudu disutyèkké nganggo kurban sing kaya ngono, lah prekara-prekara sing nang swarga menèh, apa ora kudu luwih gedé kurbané? ²⁴Nèk dipikir para sedulur, Kristus ora mlebu nang panggonan pangabekti gawéané manungsa, sing

namung ayang-ayangé panggonan pangabekti sing tenan nang swarga, ora. Nanging Kristus pantyèn mlebu tenan nang swarga. Nang kana Dèkné saiki nang ngarepé Gusti Allah dadi wakilé awaké déwé, ndongakké awaké déwé, supaya Gusti Allah ngréwangi awaké déwé.²⁵⁻²⁶ Kowé ngerti déwé nèk Imam Gedé kuwi setaun sepisan mlebu nang Panggonan Sing Sutyi Déwé nggawa getih, nanging dudu getihé Dèkné déwé. Nanging Kristus ora mlebu bolak-balik nang swarga masrahké uripé Dèkné déwé dadi kurban marang Gusti Allah. Semunggoné ngono mesti kawit wiwitané jaman Dèkné kudu nglakoni kasangsaran ping pirang-pirang. Nanging wujuté ora ngono. Kanggo masrahké uripé dadi kurban marang Gusti Allah, Kristus namung teka sepisan nang jagat, ing jaman entèk-entèkan. Ya kurbané Kristus kuwi sing mbuwang dosané manungsa.²⁷ Pantyèn wis dadi pestiné manungsa kabèh mati sepisan lan sakwisé mati manungsa bakal dikrutu karo Gusti Allah.²⁸ Mengkono uga Kristus, sing dadi manungsa, nglakoni pati sepisan dadi kurban sing bisa mbuwang dosané kabèh wong. Dèkné ya bakal teka menèh nang jagat, ping pindoné, ora kanggo nebus dosané manungsa, ora, nanging nggawa sak ènèngé kabetyikan kanggo kabèh wong sing pada ngarep-arep tekané Dèkné.

Kurban sing nebus dosané manungsa sak kabèhé

10¹ Para sedulur, wèt-wèté nabi Moses kuwi namung ayang-ayangé prekara-prekara sing betyik sing bakal diedunké karo Gusti Allah. Kuwi dudu sing tenané. Saben taun wong-wong nggawa kurban dipasrahké marang Gusti Allah, kurban sing tunggalé waé, nanging kuwi ora bisa marakké wong-wong sing ngumpul lan pasrah kurban bisa nampa pangapura sangka dosané sak kabèhé.² Semunggoné bisa ngono, mesti wong-

wong ya wis lèrèn enggoné masrahké kurban, awit pada ngerti nèk dosané wis dingapura kabèh sakwisé masrahké kurban sepisan.³ Nanging wujuté kurban sing dipasrahké marang Gusti Allah saben taun mau malah ngélingké wong-wong bab dosa-dosané.⁴ Dadiné pada ngakoni déwé nèk getihé sapi apa wedus kuwi ora bisa mbuwang dosané.

⁵ Pantyèn kuwi ya bener, mulané dongé Kristus arep teka nang jagat kéné, Dèkné ngetokké tembung ngéné marang Gusti Allah:

“Pawèh apa kurban ora mbok kepéngini,
Kowé malah nyawiské badan kanggo Aku.

⁶ Kurban obong-obongan ora mbok senengi,
semono uga kurban sembelèhan kanggo mbuwang dosa.

⁷ Aku terus ngomong:
‘Saiki Aku mara nang nggonmu, duh Allahku.
Aku kepéngin nuruti karepmu, miturut apa sing ketulis bab Aku nang Kitab.’ ”

⁸ Para sedulur, kowé mesti nitèni nèk Kristus ndisiké ngomong ngéné: “Kowé ora kepéngin pawèh apa kurban lan kurban obong-obongan apa kurban sembelèhan kanggo mbuwang dosa ya ora mbok senengi.” Lah sakjané lak Gusti Allah déwé ta sing nggawé pernatan-pernatan kurban kuwi? ⁹ Sakwisé kuwi Dèkné terus ngomong: “Saiki Aku mara nang nggonmu, duh Allahku, Aku kepéngin nuruti kekeperanmu.” Lah kuwi nduduhké apa para sedulur? Kuwi ndunungké nèk Gusti Allah wis nyingkirké tyarané kurban sing lawas lan diganti karo kurban sing anyar.¹⁰ Jalaran Gusti Yésus Kristus wis nuruti kekeperané Gusti Allah, mulané awaké déwé kabèh wis diresiki sangka sak ènèngé dosa. Kuwi bisa keturutan, jalaran Kristus wis masrahké badané dadi kurban, kuwi namung sepisan kanggo slawasé.

¹¹ Kejaba sangka kuwi para sedulur, iki dipikir jaja. Imam-imam Ju dina-

dinané pada ngurusi kuwajibané karo ngadek lan ya ping pira waé masrahké kurban sing tunggalé. Nanging kurban-kurban kuwi ora bisa mbuwang dosa. ¹²Lah Kristus namung masrahké kurban kanggo nebus dosa sepisan kanggo slawasé. Sakwisé kuwi dèkné terus njagong nang sebelahé Gusti Allah, mèlu ngwasani sembarang. ¹³Kristus saiki ngentèni waktuné nèk Gusti Allah bakal nelukké mungsuhé kabèh lan didadèkké antyik-antyané sikil. ¹⁴Dadiné karo kurban namung sepisan Kristus ngesiki wong-wong sangka dosa, supaya bisa pantes nang ngarepé Gusti Allah lan bisa masrahké uripé sak kabèhé marang Dèkné.

¹⁵Roh Sutyi ya wis nyeksèkké bab iki nang Kitab. Gusti ngomong ngéné:

¹⁶“Iki prejanjian sing mbésuk bakal tak gawé karo wong-wong.”

Gusti terus ngomong menèh:

“Aku bakal nulis angger-anggerku ing atiné

lan bakal tak tandur ing batiné.”

¹⁷“Aku ora bakal ngélingké sakkèhé dosané lan salahé.” ¹⁸Dadiné para sedulur, nèk dosa-dosané lan salah-salahé wis dingapura, wis ora mbutuhké kurban liyané menèh kanggo mbuwang dosa.

Nyedeki Gusti Allah

¹⁹Para sedulur, jalaran Gusti Yésus wis nglakoni pati kanggo nebus dosané awaké déwé, saiki awaké déwé bisa mara karo kendel nang ngarepé Gusti Allah, mangertèni nèk Dèkné bakal nampa awaké déwé. ²⁰Awit Gusti Yésus wis mbukakké dalan kanggo awaké déwé, dalan sing anyar lan sing urip, liwat kordèn sing mauné ngalang-alangi awaké déwé, nanging saiki wis kasuwèk lan kebukak, bareng karo patiné Gusti Yésus, dongé dèkné masrahké badané dadi kurban nang kayu pentèngan.

²¹Karomenèh awaké déwé saiki nduwé Imam Gedé sing dadi penggedéné omahé Gusti Allah. ²²Mulané para sedulur, hayuk awaké déwé pada mara

nang ngarepé Gusti Allah karo ati sing resik lan pengandel sing mantep. Hayuk pada mara karo ati sing wis ora nduwé rasa salah lan badan sing wis diresiki karo banyu sing tus. ²³Hayuk awaké déwé pada mantep tenan ing pengarep-arep sing wis diakoni karo awaké déwé, awit awaké déwé ngerti nèk Gusti Allah, sing ngekèki janji marang awaké déwé, ora goroh, nanging bakal nuruti janjiné. ²⁴Mulané, hayuk pada nggatèkké marang sakpada-pada lan pada nulung sakpada-pada, kanggo tanda katrésnan lan kabetyikan marang sakpada-pada. ²⁵Para sedulur, aku krungu ènèng sedulur siji-loro pada seneng mangkir kumpulan. Kowé aja niru tindak sing kaya ngono, nanging pada sing temen nang kumpulan lan malah pada ngélingké sakpada-pada, supaya pada temen uga ngungkuli wingi-wingi, awit ora suwi menèh Gusti bakal teka lan bakal ngrutu kabèh wong.

²⁶Para sedulur, awaké déwé kudu ngélingké marang sakpada-pada, supaya pada mantep ing pengandel. Awit nèk awaké déwé sampèk njarak nggawé dosa sakwisé awaké déwé dikèki kaweruh karo Gusti Allah sangka pituturé, ora bakal ènèng kurban menèh sing bisa mbuwang dosané awaké déwé. ²⁷Wong sing nglakoni kaya ngono kuwi namung bisa ngarep-arep setrapané Gusti Allah lan ngarep-arep geni mulak-mulak sing bakal ngobong kabèh wong sing nglawan marang Gusti Allah. ²⁸Dipikir para sedulur! Sapa sing ora manut marang wèt-wèté nabi Moses waé dipatèni tanpa welas nèk sampèk konangan salahé sangka seksi loro apa telu. ²⁹Lah wong sing sembrana karo Gusti Yésus Kristus Anaké Gusti Allah menèh? Uga wong sing nyepèlèkké getihé Gusti Yésus sing dienggo netepké prejanjiané Gusti Allah lan sing wis ngesiki wong kuwi sangka dosa. Uga wong sing sembrana karo Roh Sutyi sing wis ngetokké kabetyikané marang wong kuwi. Kaya ngapa aboté setrapané wong sing kaya ngono kuwi. ³⁰Apa awaké

déwé lali nèk Gusti Allah déwé ngomong ngéné: “Aku sing bakal mbales wong-wong lan Aku sing bakal nyetrap.” Uga Dèkné ngomong: “Aku sing bakal ngrutu bangsaku.” ³¹ Mulané para sedulur, aja sembrana lan aja sampèk kowé tiba nang tangané Gusti Allah sing urip, nèk Dèkné bakal nyetrap wong sing ala, awit setrapan kuwi nggilani lan nggegirisi tenan.

Pada kendel terus

³² Dipikir dèk jaman mbiyèn para sedulur, dongé kowé molai nurut Gusti lan molai dunung pituturé Gusti; senjata kowé ngalami sak wernané kangèlan lan kasangsaran, ora pisan-pisan kowé mikir ninggal pretyayamu, nanging mbok teruské senjata aboté kaya ngapa. ³³ Dong-dongan kowé diolok-olok lan digawé tontonan nang ngarepé wong okèh, kowé disangsara. Dong-dongan sedulur-sedulur liyané sing digawé kaya ngono lan kowé sing nulungi sedulur-sedulur kuwi lan mèlu nyangga kangèlané. ³⁴ Nèk ènèng sedulur dilebokké nang setrapan jalaran nglabuhi Gusti, kowé ya pada mèlu ngrasakké aboté lan mèlu nulungi sak bisa-bisané. Uga nèk barang-barangmu dirampas jalaran kowé nurut Gusti, kowé ya ora susah, awit kowé ngerti nèk kowé nduwé banda sing luwih gedé ajiné, sing ora bakal rusak slawasé. ³⁵ Mulané para sedulur, aja pada semplak, awit upahmu gedé. ³⁶ Nèk kowé kepéngin nuruti kekarepané Gusti Allah lan nampa sembarang sing wis dijanji marang kowé, kowé kudu sabar lan kuwat terus. Nang Kitab wujuté ya wis ketulis ngéné:

³⁷ “Ora suwi menèh

Dèkné sing kudu teka
ya bakal teka tenan.

Dèkné ora bakal
ngentèni suwi menèh,
nanging bakal ndang teka.

³⁸ Umatku sing bener

uripé jalaran pretyaya ing Aku.
Nanging nèk semplak

lan ora pretyaya menèh
marang Aku,

Aku bakal ngemohi wong kuwi.”

³⁹ Nanging awaké déwé ora kaya ngono para sedulur. Awaké déwé dudu wong sing mandek dalan lan kesasar, ora. Awaké déwé iki wong sing pretyaya lan jalaran pretyaya awaké déwé wis nampa keslametan.

Pretyaya kuwi apa tegesé?

11 ¹ Para sedulur, aku wis ngomong nèk awaké déwé kudu pretyaya terus marang Gusti, senjata aboté lan angèlè kaya ngapa. Lah pretyaya marang Gusti Allah kuwi apa ta tegesé? Pretyaya marang Gusti Allah kuwi tegesé mangertèni tenan nèk sembarang sing wis dijanji karo Gusti Allah lan sing diarep-arep karo awaké déwé mesti bakal dituruti karo Gusti Allah. Pretyaya kuwi tegesé mangertèni nèk sembarang sing wis diomong karo Gusti Allah nèk bakal klakon ya bakal klakon tenan, senjata mripat durung weruh. ² Mulané para sedulur, jalaran pada pretyaya marang tembungé Gusti Allah, para mbah-mbahané awaké déwé ing jaman mbiyèn ketampa Gusti Allah lan pada ndadèkké legané atiné.

³ Semono uga, jalaran awaké déwé pretyaya marang tembungé Gusti Allah, awaké déwé ngerti nèk langit-bumi iki ènèngé sangka tembungé Gusti Allah. Dadiné sembarang sing ènèng lan sing kétok mripat kuwi kepriyé tekané, awaké déwé ora dunung, namung ngerti nèk tekané sangka tembungé Gusti Allah.

⁴ Para sedulur, kanggo ndunungké bab pretyaya marang Gusti Allah iki tyontoné okèh banget. Kaping pisan, dipikir Abel. Jalaran dèkné pretyaya marang Gusti Allah, dèkné ngerti karepé Gusti Allah lan bisa nggawa kurban sing disenengi karo Gusti Allah, béda karo kurbané Kain. Lan jalaran Abel pretyaya marang Gusti Allah dèkné disenengi karo Gusti Allah lan kurbané ketampa. Dadiné senjata saiki

dèkné wis mati kaya-kaya swarané Abel ijk ngomongi awaké déwé kongkon nglakoni kaya dèkné.

⁵Kaping pindoné para sedulur, dipikir Hénok. Jalaran Hénok pretyaya marang Gusti Allah dèkné dijikuk urip-uripan sangka bumi kéné karo Gusti Allah, tanpa mati. Dadiné dèkné ya ora bisa ketemu, awit dèkné dijikuk karo Gusti Allah. Kitab ngomongi awaké déwé nèk uripé Hénok, sakdurungé dèkné dijikuk sangka bumi kéné, ndadèkké senengé Gusti Allah. ⁶Dadiné awaké déwé dunung nèk wong ora bisa ndadèkké senengé atiné Gusti Allah, nèk ora pretyaya marang Dèkné. Mulané para sedulur, sapa sing kepéngin mara nang ngarepé Gusti Allah kudu pretyaya nèk Dèkné ènèng lan kudu pretyaya uga nèk Dèkné ngupahi wong sing mara nggolèki Dèkné kanti tenanan.

⁷Kaping teluné para sedulur, kowé kélingan nabi Noah. Dèkné pretyaya marang tembungé Gusti Allah lan manut nuruti apa sing diomong karo Gusti Allah. Gusti Allah ngomongi nabi Noah nèk Dèkné bakal ngedunké udan gedé sing bakal ngelepké bumi lan matèni sembarang sing urip. Mulané nabi Noah dikongkon nggawé kapal, supaya dèkné sak brayaté bisa slamet. Senajan durung weruh udané, nabi Noah pretyaya tembungé Gusti Allah lan nggawé kapalé. Dadiné wong-wong liyané pada mati, jalaran sangka salahé déwé, nanging nabi Noah dianggep bener karo Gusti Allah, jalaran dèkné pretyaya marang tembungé.

⁸Kaping papat para sedulur. Kowé kabèh ngerti lelakoné Bapa Abraham. Gusti Allah ngomong marang Bapa Abraham kongkon ninggal omahé lan kudu lunga nang liya negara. Gusti Allah ngomong marang Bapa Abraham nèk mbésuké negara kuwi bakal dikèkké marang dèkné lan turun-turunané. Bapa Abraham pretyaya marang tembungé Gusti Allah, mulané dèkné manut lan budal, senajan dèkné ora ngerti nang endi parané. ⁹Jalaran Bapa Abraham

pretyaya marang tembungé Gusti Allah, dèkné bisa manggon nang negara kuwi kaya wong njaba, senajan Gusti Allah wis janji marang dèkné, nèk negara kuwi bakal wèké dèkné. Bapa Abraham manggon nang omah lulang, semono uga anaké, yakuwi Isak lan uga putuné, yakuwi Yakub, awit uga pada nampa prejanjian kuwi sangka Gusti Allah.

¹⁰Bapa Abraham gelem manggon nang omah lulang, jalaran dèkné ngerti nèk ing tembé dèkné bakal manggon nang kuta gawéané Gusti Allah déwé, kuta miturut pikirané Gusti Allah déwé lan kuta sing pondasiné ora hoyak slawas-lawasé.

¹¹⁻¹²Kowé uga ngerti lelakoné Bapa Abraham lan ibu Sarah. Bapa Abraham wis tuwa banget lan ibu Sarah ora bisa nduwé anak. Nanging Gusti Allah janji marang Bapa Abraham nèk dèkné lan ibu Sarah bakal nduwé anak. Bapa Abraham pretyaya nèk Gusti Allah bakal nuruti janjiné, mulané wong siji terus bisa turun-tumurun dadi pirang-pirang, ora kenèng diitung, kaya lintang-lintang nang langit lan santi nang pinggir laut, senajan wongé wis tuwa lan garèk matiné.

¹³Wong-wong sing pada pretyaya marang tembungé Gusti Allah iki ya pretyaya terus tekan patiné. Dongé mati ya durung nampa prekara-prekara sing wis dijanji karo Gusti Allah. Namung pada nyawang sangka kadohan lan ngarep-arep karo bungah. Wong-wong mau ora isin ngakoni nèk nang negara kuwi namung kaya wong njaba, kaya wong mampir, ora wong sing manggon kono slawasé. ¹⁴Wong sing ngakoni ngono kuwi nduduhké nèk pada ngarep-arep manggon nang negarané déwé.

¹⁵Wong-wong mau ora pada kangen marang negara sing ditinggal, awit semunggoné kangen ngono mesti ya wis balik menèh nang negarané mauné.

¹⁶Nanging wujudé ora ngono. Wong-wong mau malah pada ngarep-arep manggon nang negara sing luwih apik, negara nang swarga. Mulané Gusti Allah

ya ora isin, malah bungah diarani Gusti Allahé wong-wong mau, awit Gusti Allah déwé sing nggawèkké kuta kanggo wong-wong mau.

¹⁷Para sedulur, dipikir dongé Bapa Abraham ngurbanké anaké, yakuwi Isak. Gusti Allah wis janji marang Bapa Abraham nèk dèkné bakal dikèki turunan sing ora kenèng diitung, mulané ya terus Isak lair. Lah nanging Gusti Allah kok terus ngomong karo Bapa Abraham kongkon masrahké Isak dadi kurban? Meksa Bapa Abraham pretyaya marang tembungé Gusti Allah lan dèkné masrahké anaké sing ora ènèng tunggalé. ¹⁸Mangka Gusti Allah déwé sing ngomong karo Bapa Abraham, nèk namung turunané Isak sing dianggep dadi turunané Bapa Abraham. ¹⁹Nanging Bapa Abraham pretyaya nèk Gusti Allah nduwèni kwasa nguripké Isak sangka pati. Nèk dipikir ya kenèng diarani, nèk Bapa Abraham nampa anaké, yakuwi Isak, urip menèh sangka pati.

²⁰Kaping limané para sedulur, dipikir enggoné Isak pretyaya marang tembungé Gusti Allah. Jalaran dèkné pretyaya marang tembungé Gusti Allah, Isak mberkahi anaké ragil Yakub lan anaké mbarep Esau. Isak pretyaya nèk Gusti Allah uga bakal mberkahi Yakub lan Esau lan turunané ing tembé.

²¹Kaping nenem para sedulur, kowé ngerti bab berkahé Yakub. Dongé arep mati dèkné mberkahi anaké Yosèf kabèh loro, awit dèkné pretyaya ing tembungé Gusti Allah, sing wis janji, nèk turunané Bapa Abraham bakal ora kenèng diitung. Yakub pretyaya nèk Gusti Allah bakal nuruti janji iki uga liwat anaké Yosèf, mulané senajan Yakub wis tuwa banget, dèkné ngadek seméndé tekené lan ngabekti Gusti Allah.

²²Kaping pituné para sedulur, dipikir pengandelé Yosèf marang Gusti Allah. Sakdurungé mati Yosèf ngomongké bab lungané bangsa Israèl sangka negara Egipte. Jalaran Yosèf pretyaya marang tembungé Gusti Allah, dèkné ninggal wekas, kongkon nggawa badané dèkné.

²³Kaping woluné para sedulur, diéling pengandelé wong tuwané nabi Moses. Kowé ngerti, ing waktu kuwi ratuné negara Egipte nggawé wèt nèk kabèh botyah bayi sing lanang lairan wong Israèl kudu dipatèni. Nanging kadung nabi Moses lair, wong tuwané weruh nèk botyah bayi iki ngganteng tenan. Wong tuwané nabi Moses pretyaya marang tembungé Gusti Allah, mulané ora wedi nglanggar wèté ratuné lan ndelikké nabi Moses telung sasi suwéné sakwisé lair.

²⁴Kaping sangané para sedulur, dipikir pengandelé nabi Moses déwé. Sakwisé diwasa dèkné ora gelem dianggep dadi putuné ratuné negara Egipte. ²⁵Dèkné milih mèlu ngrasakké kangèlané umaté Gusti Allah, tenimbang ngrasakké kepénak sangka tumindak sing ala, jalaran kuwi namung sedilut. ²⁶Nabi Moses milih nglakoni kangèlan kuwi, jalaran dèkné pretyaya marang prejanjiané Gusti Allah marang Bapa Abraham. Lan prejanjian iki bisané keturunan liwat nabi Moses lan liwat Gusti Yésus Kristus dongé Dèkné uga nglakoni kasangsaran. Kuwi sing marakké nabi Moses ora éman ninggal sak ènèngé kasugihan nang negara Egipte. Dèkné mikirké lan ngarep-arep nampa kasugihan sing sangka Gusti Allah ing mbésuké.

²⁷Jalaran nabi Moses pretyaya marang tembungé Gusti Allah dèkné lunga sangka negara Egipte, ora jalaran dèkné wedi karo ratuné, ora, nanging jalaran kaya-kaya dèkné weruh Gusti Allah sing ora kétok, mulané nabi Moses mantep terus enggoné pretyaya.

²⁸Para sedulur, kepriyé wiwitané riyaya Paskah? Apa ora jalaran nabi Moses pretyaya marang tembungé Gusti Allah? Mulané dèkné ngomong karo wong Israèl kongkon nglèlèti lawangé omah karo getihé wedus. Kuwi kanggo ngalang-alangi Mulékaté Pati, supaya ora matèni anak-anaké bangsa Israèl lanang sing mbarep.

²⁹Kaping sepuluh para sedulur, dipikir pengandelé bangsa Israèl dongé pada

mlaku liwat segara Abang. Jalaran pada pretyaya marang tembungé Gusti Allah, wong-wong liwat segara Abang kaya nèk mlaku nang daratan waé. Nanging kadung bangsa Egipte sing ngoyak arep mèlu liwat, kabèh kelep terus mati.

³⁰Para sedulur, kowé uga kélingan pengandelé bangsa Israèl, dongé pada ngambrukké témboké kuta Yériko sing gawéan watu sing kandel banget. Jalaran bangsa Israèl pretyaya marang tembungé Gusti Allah, mulané pada ngubengi témboké pitung dina suwéné, nganti ambruk kabèh. ³¹Ngomongké bab Yériko para sedulur, kowé ngerti bab lonté Rahab. Rahab nampa lan ndelikké para tukang ngindik, jalaran dèkné pretyaya marang tembungé Gusti Allah lan ngerti nèk dèkné bisa nampa pangapura, nèk ninggal klakuané sing ala. Mulané Rahab ora katut dipatèni karo wong-wong sing ora manut marang Gusti Allah.

³²Kongkon terus enggonku nggambarké pengandelé wong-wong dèk mbiyèn? Bisa aku, nanging waktuné ora ènèng, nèk aku kudu ngomongké bab pengandelé Gidion, Barak, Simson, Yèpta, Daved, Samuèl lan nabi liya-liyané. ³³⁻³⁴Jalaran wong-wong kuwi pretyaya marang tembungé Gusti Allah, wong-wong bisa nelukké negara-negara. Wong-wong kuwi pada nindakké sing bener, mulané ya pada ditulungi kaya sing wis dijanji karo Gusti Allah. Wong-wong kuwi pada bisa mbingkem tyangkemé matyan ngelih lan bisa matèni geni sing mulak-mulak. Saloké bisa utyul sangka landepé pedang sing arep matèni. Senajan ringkih malah bisa dadi gagah lan rosa. Ing sakjeroné perangan wong-wong dadi rosa lan bisa nelukké mungsuh-mungsuhé nganti pada mblayu mulih. ³⁵Jalaran pada pretyaya marang tembungé Gusti Allah, uga wong wédok-wédok ènèng sing pada weruh sedulur-seduluré sing wis pada mati tangi urip menèh.

Nanging ora kabèh ngalami sing kaya ngono. Wujuté ènèng wong

lanang okèh sing pada dipatèni, jalaran pada mantep pretyaya marang Gusti Allah. Wong-wong iki pada milih mati dipilara lan ora gelem dietyulké, awit pada pretyaya nèk ing mbésuké bakal pada ditangèkké sangka pati karo Gusti Allah lan bisa ngalami urip sing luwih apik. ³⁶Enèng liyané menèh sing dipoyoki lan dipentungi. Saloké luwih nemen, awit dibanda lan dilebokké nang setrapan. ³⁷Enèng uga sing dibandemi watu sampèk mati, saloké digraji dadi loro apa dipatèni karo pedang. Enèng wong-wong sing diusir lunga sangka omahé, nganti nglambrang sakparan-paran, namung nganggo salin lulang wedus, kekurangan pangan, disangsara lan dipilara. ³⁸Wong-wong iki kapiken banget kanggo donya iki. Pada nglambrang rana-réné nang wustèn lan gunung-gunung. Pada manggon nang guwa-guwa lan lowongan-lowongané bumi.

³⁹Para sedulur, wong-wong kuwi kabèh pretyaya marang tembungé Gusti Allah lan Gusti Allah ya nulungi lan mberkahi wong-wong kuwi kanggo ngétokké nèk Dèkné lega. Nanging senjata ngono, meksa wong-wong iki durung bisa nampa sing wis dijanji karo Gusti Allah ing sakjeroné prejanjian sing anyar, yakuwi, nèk Kristus bakal mati kanggo nebus dosané kabèh manungsa. ⁴⁰Kenèng apa Gusti Allah kok ora nglilani wong-wong iki kawit mbiyèn nampa panebusé dosa kaya sing wis dijanji? Jalaran Gusti Allah wis nduwèni gagasan sing luwih apik kanggo awaké déwé, yakuwi, karepé Gusti Allah wong-wong kuwi bisa bareng karo awaké déwé nampa pangapura sangka dosa sak kabèhé, supaya bisa pantes mara nang ngarepé Gusti Allah.

Gusti Allah ngajar anak-anaké

12 ¹Para sedulur, kaya sing wis tak dunung-dunungké nang ngarep mau, kowé saiki ngerti apa tegesé pretyaya marang tembungé Gusti Allah. Lan awaké déwé iki saiki

kenèng dipadakké karo wong sing mèlu balapan mblayu. Lah wong pirang-pirang sing pada ngétokké pengandelé marang Gusti Allah ing jaman sing wis kliwat kuwi kaya-kaya saiki pada nonton enggoné awaké déwé pada mblayu ing balapané pengandel. Mulané awaké déwé kudu nyepot sembarang sing ngebot-eboti lakuné awaké déwé lan uga dosa-dosa sing tumèmplèk ing uripé awaké déwé. Dadiné awaké déwé bisa kaya wong balapan mblayu kaé, sak kuwat-kuwaté maju terus tekan rampungé, tanpa keslimur. ²Mulané para sedulur, ing sakjeroné mblayu ing balapané pengandel iki, hayuk awaké déwé aja sampèk pedot mikirké Gusti Yésus, awit Dèkné ya pretyaya terus marang Gusti Allah tekan rampungé. Gusti Yésus sing marakké awaké déwé bisa pretyaya marang Gusti Allah lan Dèkné uga sing wis nduduhké marang awaké déwé kepriyé enggoné awaké déwé kudu pretyaya marang Gusti Allah. Gusti Yésus uga sing ngréwangi awaké déwé ing prekara apa waé, supaya awaké déwé bisa pretyaya terus tekan entèk-entèkané. Ngertia para sedulur, Gusti Yésus ora semplak, senjata nglakoni sangsara nang kayu pentèngan, ora, awit Dèkné mikirké kabungahan sing bakal ditampa ing tembé. Mulané, senjata Dèkné nglakoni pati nang kayu pentèngan, kuwi ora dianggep ngisin-isinké. Saiki Gusti Yésus sing nduwèni sak ènèng pangwasa bareng karo Gusti Allah.

³Para sedulur, pada élinga marang kangèlan sing dialami karo Gusti Yésus, dongé Dèkné ngadepi wong ala sing pada ngetokké sengité atiné marang Dèkné. Dèkné nampa kuwi kabèh karo sabar lan ora semplak enggoné pasrah sembarang marang Gusti Allah. Mulané kowé kudu sing ati-ati, supaya aja sampèk semplak atiné lan ilang pengandelé. ⁴Nèk dipikir, sakjané enggonmu perang nglawan dosa kuwi durung sampèk mutah getih. ⁵Apa kowé pada lali marang tembungé Kitab sing uniné ngéné:

“Anakku, mbok pada dipikir sing apik

nèk Gusti ngajar kowé lan aja pada semplak atiné nèk Gusti mbenerké kowé.

⁶Awit Gusti Allah ngajar kabèh wong sing ditrésnani lan Dèkné nyabeti kabèh wong sing diaku anaké.”

⁷Para sedulur, nèk Gusti Allah ngajar kowé kuwi kudu mbok tampa karo sabar, awit tujuané kuwi kanggo mulangi kowé bab sing betyik, kaya bapak mulangi anaké kaé. Apa ènèng anak sing ora tau diajar karo bapaké? Lak ora ta. ⁸Awit nèk Gusti Allah ora ngajar kowé, tibaké kowé kaya botyah sing ora nduwé wong tuwa, kaya botyah mblarah. Tibaké kowé dudu anaké Gusti Allah. ⁹Awaké déwé lak nduwé bapa ing donya ta sing mulangi awaké déwé? Lan dèkné ya diajèni tenan karo awaké déwé. Lah bapaké awaké déwé sing nang swarga menèh, apa ora kudu diajèni lan digugu ngungkul-ungkuli bapa sing ing donya? Mesti kudu ta, awit kuwi sing marakké awaké déwé bisa urip karo Gusti Allah slawasé. ¹⁰Bapaké awaké déwé ing donya enggoné ngajar awaké déwé namung sak untara lan manut apa sing dianggep betyik kanggo dèkné déwé. Nanging Gusti Allah, Bapaké awaké déwé nang swarga, ngajar awaké déwé nuju sing betyik kanggo awaké déwé, supaya awaké déwé uripé bisa sutyi kaya Dèkné. ¹¹Pantény para sedulur, nèk diajar kuwi rasané ora kepénak, malah lara ing ati. Nanging sakwisé awaké déwé diajar, awaké déwé terus gelem manut marang kekarepané Gusti Allah. Lah kuwi marakké uripé awaké déwé bisa tentrem.

Piwulang lan pengéling-éling

¹²Mulané para sedulur, kaya wong sing pada mèlu balapan mblayu lan krasa kesel kaé, sing tangané sèngklèh lan dengkulé lemes, hayuk tangané pada dietungké menèh lan dengkulé dijejekké.

¹³Hayuk pada maju terus sing lempeng, supaya bisa narik sing sèngklèh aja sampèk ambruk, nanging bisa kuwat menèh.

¹⁴Hayuk pada nglumui tenan supaya awaké déwé kabèh bisa rukun bebarengan lan hayuk pada nglumui tenan uga supaya nindakké urip sing sutyi. Awit ora ènèng wong bisa weruh Gusti Allah nèk uripé ora ngono.

¹⁵Awaké déwé siji-sijiné kudu sing ati-ati tenan para sedulur, aja sampèk ènèng sing nyingkuri kawelasané Gusti Allah. Pada sing ati-ati uga, aja sampèk ènèng sedulur nduwèni laku apa piwulang sing ora bener, sing namung ndadèkké susahé lan rusaké liyané, kaya tukulan eri kaé. ¹⁶Pada sing ati-ati tenan uga, aja sampèk ènèng sedulur sing laku bédang. Aja sampèk ènèng sedulur sing ora nduwé isin kaya Esau, sing ngeboti pangan sak piring, ngedol prejanjiané wong tuwané, yakuwi prejanjian berkah marang dèkné sing dadi anak sing mbarep. ¹⁷Kowé ngerti nèk ing tembé-mburiné Esau kepéngin nduwèni berkahé prejanjian kuwi menèh, nanging senajan enggoné nyuwun dilabuhi tangisan, meksa dèkné ora bisa nampa berkahé menèh, awit apa sing dilakoni karo dèkné ora kenèng diwalik menèh.

¹⁸Para sedulur, kenèng apa ta kok awaké déwé siji-sijiné kudu nglumui urip rumaket marang Gusti Allah lan nduwèni laku sing ngétokké nèk awaké déwé saiki wis nurut Gusti Allah sak kabèhé? Awit pada ngertia nèk saiki awaké déwé nduwèni prejanjian sing anyar, sing nggawèkké dalan kanggo awaké déwé, supaya bisa nyedeki Gusti Allah. Nanging mbah-mbahané awaké déwé mbiyèn ora wani lan ora dililani nyedeki Gusti Allah. Awit béda karo awaké déwé iki, mbah-mbahané awaké déwé mbiyèn nyedeki barang sing kétok, yakuwi gunung Sinai sing geniné mulak-mulak, méga peteng lan angin lésus. ¹⁹Wong-wong terus krungu trompèt muni, terus

Gusti Allah déwé ngetokké tembung nganggo swara sing nggilani. Wong-wong sing krungu swara kuwi sampèk pada nyuwun, supaya Gusti Allah ora ngomong menèh. ²⁰Wong-wong kuwi pada wedi, jalaran Gusti Allah ngomong ngéné: “Sapa waé sing ndemèk gunung iki kudu dipatèni karo watu, ora perduli kéwan apa manungsa.” ²¹Lelakon kuwi jan nggilani lan medèni tenan, sampèk nabi Moses déwé mbengok: “Aku wedi banget lan awakku ndredek kabèh.”

²²Para sedulur, awaké déwé saiki ora kaya mbah-mbahané awaké déwé mbiyèn, nanging séjé banget. Awit awaké déwé iki saiki mara nang ngarepé Gusti Allah nang gunung Sion, nang kuta panggonané Gusti Allah sing urip, yakuwi sing diarani Yérusalèm kaswargan. Nang kono mulékat èwon-èwon pada ngumpul ing kabungahan gedé. ²³Awaké déwé saiki mlebu ing kumpulané anak-anaké Gusti Allah lan awaké déwé kabèh dianggep dadi anak mbarep sing mèlu nduwèni sembarang lan sing jenengé wis ketulis nang swarga. Awaké déwé iki mara nang ngarepé Gusti Allah sing ngrutu kabèh manungsa, nang panggonané rohé wong-wong sing uripé pada manut Gusti Allah lan saiki wis pada mati, mulané pada ketampa Gusti Allah. ²⁴Para sedulur, awaké déwé iki saiki mara nang ngarepé Gusti Yésus sing netepké prejanjiané Gusti Allah sing anyar lan awaké déwé uga mara ngadepi getihé Gusti Yésus sing tumètès kanggo nebus dosané awaké déwé, tegesé getihé Gusti Yésus nekakké kawelasané Gusti Allah marang awaké déwé, béda karo getihé Abel, sing marakké Gusti Allah nesu lan kudu mbales marang wong sing matèni Abel.

²⁵Mulané para sedulur, pada sing ati-ati tenan lan aja sampèk kowé nyingkuri Gusti Allah sing ngomong marang kowé. Awit dèk mbiyèn mbah-mbahané awaké déwé ora ènèng siji waé sing bisa nglungani setrapané Gusti Allah, jalaran ora pada gelem

ngrungokké dongé Gusti Allah ngetokké tembungé nang gunung Sinai. Lah kepriyé awaké déwé bisané nglungani setrapané Gusti Allah, nèk awaké déwé ora gelem ngrungokké tembungé Gusti Allah sing sangka swarga? ²⁶Dèk mbiyèn, dongé Gusti Allah ngetokké tembungé sangka gunung Sinai, swarané Dèkné ngoyakké bumi. Nanging kanggo jaman saiki Gusti Allah wis ngetokké janji sing luwih nggilani, awit Dèkné ngomong ngéné: “Aku bakal ngoyakké sepisan menèh, ora namung bumi, nanging uga langit.” ²⁷Tembung “sepisan menèh” kuwi ngomongké nèk Gusti Allah bakal ngrusak sembarang sing digawé, nanging ora kanggo ngadek slawasé. Dadiné namung sembarang sing digawé kanggo slawasé bakal ngadek terus.

²⁸Mulané para sedulur, saiki awaké déwé ngerti nèk awaké déwé wis dikèki panggonan sing ora rusak, mulané hayuk awaké déwé pada nampa pitulungané Gusti sak kabèhé, awit Dèkné ngekèki kabèh kuwi sangka katrésnan lan kabetyikan. Tujuané, supaya awaké déwé bisa ngladèni Dèkné manut karepé Dèkné, karo ati sing wedi lan ngajèni. ²⁹Kenèng apa awaké déwé kok kudu wedi lan ngajèni marang Gusti Allah? Jalaran Gusti Allahé awaké déwé kuwi Gusti Allah sing ngrusak kabèh wong sing ora gelem manut marang Dèkné, kenèng dipadakké karo geni sing mrèmèn ngobong sembarang sing nang dalané.

Urip bebarengan nurut Gusti

13 ¹Para sedulur, aku saiki kepéngin ngomongké bab prekara-prekara sing penting ing sakjeroné urip bebarengan nurut Gusti. Kaping pisan, pada mantepa terus enggonmu pada trésna marang sakpada-pada, kudu kaya sedulur sing wis didadèkké siji karo Kristus.

²Kaping pindoné, aja pada éman ngekèki inepan marang sedulur-sedulur sangka liya panggonan sing pada teka merdayoh. Kowé ngerti déwé nèk

ing jaman mbiyèn mbah-mbahané awaké déwé tanpa ngerti pada nampa mulékaté Gusti Allah, mikiré namung ngekèki inepan marang dayoh sangka adoh waé.

³Kaping teluné, aja lali niliki sedulur sing nang setrapan jalaran nglabuhi pengandelé. Dianggep kaya nèk kowé déwé uga katut disetrap. Uga aja lali nulungi sedulur sing dipilara jalaran pengandelé, dipadakké nèk kowé déwé ngalami sangsara kuwi.

⁴Kaping papaté, aku kepéngin ngélingké bab bebojan; kuwi kudu mbok ajèni tenan. Wong lanang lan wong wédok kudu temen terus marang sakpada-pada ing sakjeroné bebojan. Aku ngélingké kowé bab kuwi, jalaran Gusti Allah bakal nyetrap wong sing laku bédang lan laku nglonté.

⁵Kaping limané aku kepéngin ngélingké kowé bab duwit para sedulur. Kuwi aja digawé sing penting déwé ing uripmu lan aja namung mikiré numpuk-numpuk banda. Apiké nèk kowé pada trima karo apa nduwému. Gusti Allah bakal nulungi lan bakal ngréwangi kowé, awit Dèkné wis janji ngéné: “Aku ora pisan-pisan bakal négakké kowé lan Aku ora pisan-pisan bakal ninggal kowé.” ⁶Mulané awaké déwé wani ngomong ngéné para sedulur:

“Gusti bakal ngréwangi aku, mulané aku ora wedi; manungsa bisa ngapakké aku?”

⁷Para sedulur, aku uga kepéngin ngélingké kowé bab para penuntun sing dèk mbiyèn pada mulangi kowé bab pituturé Gusti Allah. Aja pada lali marang para penuntun sing ndisik déwé kuwi. Pada dipikir uripé para penuntun kuwi, enggoné pada manut Gusti tekan patiné. Pengandelé wong-wong kuwi marang Gusti Yésus Kristus kenèng mbok tiru. ⁸Awit para penuntun kuwi pretyaya nèk Gusti Yésus Kristus ora malih, nanging mbiyèn lan saiki Dèkné tunggalé waé, tekan slawasé. ⁹Mulané para sedulur, diéling piwulangé para

penuntun sing wis pada mati kuwi lan aja sampèk kowé nggatèkké marang piwulang sing ora-ora, sing namung marakké kowé ninggal dalané Gusti. Awaké déwé bisa ketampa Gusti Allah jalaran Dèkné ngétokké kabetyikané lan kawelasané marang awaké déwé, ora jalaran awaké déwé ora mangan iki apa ora mangan kaé. Wujuté wong-wong sing pada temen netepi pernatan-pernatan bab sing ora éntuk dipangan kuwi ya ora nampa bati apa-apa.

¹⁰Para sedulur, awaké déwé saiki dosané wis katebus sak kabèhé. Wong-wong sing ijik pada ngabekti Gusti Allah miturut wèt-wèté nabi Moses ora bisa katebus dosané sangka kurbané Gusti Yésus. ¹¹Apa jalarané? Jalaran miturut wèt-wèté nabi Moses, Imamé Gedé njikuk getihé kéwan sing dibelèh terus digawa nang Panggonan Sing Sutyi Déwé. Getih kuwi dipasrahké marang Gusti Allah kanggo panebusé dosa-dosané. Kéwan sing dibelèh mau terus kudu digawa metu nang sak njabané kuta lan kudu diobong nang kono. ¹²Mulané Gusti Yésus uga kudu nandang sangsara lan dipatèni nang njabané kuta. Mengkono kuwi Dèkné bisa nebus dosané umaté Gusti Allah sepisan kanggo sak kabèhé, supaya umaté Gusti Allah bisa ketampa Gusti Allah.

¹³Pantyèn ya ngisin-isinké tenan mati nang sak njabané kuta, nanging Gusti Yésus ora perduli kuwi, jalaran Dèkné nglabui awaké déwé. Mulané para sedulur, hayuk saiki pada ninggal pangabekti sing miturut tyara sing lawas, sing miturut wèt-wèté nabi Moses, supaya awaké déwé bisa ngabekti Gusti Allah liwat Gusti Yésus, senjata awaké déwé disepèlèkké wong. ¹⁴Lah kenèng apa awaké déwé kok kudu ninggal pangabekti miturut tyara sing lawas? Jalaran nang bumi kéné ora ènèng panggonan sing kenèng dienggoni slawasé, ora. Mulané awaké déwé ngarep-arep bisa manggon karo Gusti Allah slawasé. ¹⁵Lan jalaran Gusti Yésus wis mati sepisan kanggo

nebus dosané wong kabèh lan Dèkné nang swarga dadi wakilé awaké déwé nang ngarepé Gusti Allah, mulané hayuk awaké déwé pada tansah maturkesuwun lan memuji marang Gusti Allah, awit Dèkné seneng nèk awaké déwé ngakoni nèk awaké déwé iki umaté lan nèk awaké déwé ngakoni nèk Dèkné gedé kwasané. ¹⁶Para sedulur, kejaba sangka kuwi, aja pada lali nindakké sing betyik lan nulung marang sakpada-pada, awit kuwi kurban sing disenengi karo Gusti Allah.

¹⁷Para sedulur, aku ngélingké marang kowé, kowé kudu manut marang penuntun-penuntunmu lan apa piwulangé kudu mbok lakoni. Jalaran penuntun-penuntun kuwi ora lèrèn enggoné pada njaga nyawamu lan ya wong-wong kuwi sing bakal asok penjawab marang Gusti Allah bab nyawamu. Mulané para sedulur, kowé kabèh kudu manut, supaya para penuntun bisa nyambutgawé karo bungah, ora karo nggresah, awit kuwi ora nekakké betyik kanggo kowé.

¹⁸Para sedulur, aja pada lèrèn ndongakké aku. Aku rumangsa nduwé ati resik, awit sak ngertiku aku namung nglakoni prekara-prekara sing bener. ¹⁹Aku nyuwun pandongamu supaya aku ndang bisa teka nang nggonmu.

Pandongang

²⁰Para sedulur, Gusti Allah wis nangèké Gustiné awaké déwé Yésus Kristus sangka pati lan saiki Gusti Yésus sing dadi Pangan sing gedé déwé kanggo para wedusé. Gusti Yésus nglakoni pati kanggo netepké prejanjian sing langgeng. ²¹Mulané pandongaku kanggo kowé, muga-muga Gusti Allah, sing bisa ngebeki atimu karo katentreman, ngedunké sembarang sing betyik sing mbok butuhké, supaya kowé bisa nuruti kekarepané. Dadiné, sangka pitulungané Gusti Yésus Kristus, enggonmu ngladèni Gusti Allah bisa ndadèkké legané atiné. Mulané awaké déwé kudu memuji Dèkné slawas-

lawasé, jalaran Dèkné gedé kwasané.
Amèn.

Penutup lan pamuji slamet

²²Para sedulur, sing tak suwun,
tembung-tembungku kanggo mbangun
kowé iki mbok tanpa tenan ing atimu.
Aku namung nulis setitik, senajan
ijik okèh sing kudu tak omong. ²³Aku
ngabari nèk sedulur Timotius wis metu
sangka setrapan. Nèk dèkné ndang bisa

teka nang nggonku, menawa awaké
déwé bisa bareng teka nang nggonmu.

²⁴Aku nyuwun dikirimké slamet
marang sedulur-sedulur para penuntun
lan sedulur-sedulur kabèh sing pada
nurut Gusti. Sedulur-sedulur sangka
negara Itali uga pada nyuwun marang
aku kirim slamet marang kowé kabèh.

²⁵Para sedulur, muga-muga
kabetyikané Gusti Allah ngebeki kowé
kabèh.